

Alþingi
Erindi nr. P 127/1396
komudagur 21.3.2002

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Samgöngunefnd Alþingis
b.t. Ágústs Geirs Ágústssonar
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 19. mars 2002

Sam 119/2002 PS/sp
Tilv.: 215,0/356

Efni: Umsögn um frumvarp til hafnalaga, 386. mál

Á fundi stjórnar Sambands íslenskra sveitarfélaga 15. mars, var lagt fram bréf samgöngunefndar Alþingis, dags. 19. febrúar 2002, þar sem óskað er umsagnar um frumvarp til hafnalaga, 386. mál, heildarlög.

Meðfylgjandi umsögn var samþykkt á fundinum.

Virðingarfyllt
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Þórður Skúlason
framkvæmdastjóri

Hjálagt: Umsögn um frumvarp til hafnalaga, 386. mál

Umsögn um frumvarp til hafnalaga, 386. mál.

Stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga hefur fengið til umsagnar frumvarp til hafnalaga sem lagt var fyrir 127. löggjafarþing.

Í frumvarpinu felast ýmis nýmæli varðandi rekstur hafna að mati stjórnar sambandsins. Þau helstu eru eftirfarandi:

1. Gert er ráð fyrir að samræmd gjaldskrá hafna verði aflögð á þann hátt að verði frumvarpið að lögum mun samræmd gjaldskrá verða sett sem gildir til 12 mánaða frá gildistöku laganna. Í lok þess tímabils flytjast gjaldskrárákvarðanir til hafna.
2. Starfsemi hafna verði skilgreind sem samkeppnisrekstur og ákvæði samkeppnislaga gildi um gjaldtöku hafna.
3. Frumvarpið tekur til allra hafna sem reknar eru í atvinnuskyni.
4. Hafnir verði virðisaukaskattskyldar.
5. Leyft verður að reka hafnir undir fleiri rekstrarformum en nú hefur verið mögulegt þ.m.t. hlutafélagsforminu, þó að ákveðnum skilyrðum uppfylltum.
6. Móttökuskylda hafna er skilgreind.
7. Aðkoma ríkisins að fjármögnun framkvæmda í höfnum landsins breytist verulega. Ríkisstyrkir vegna viðhaldsverkefna og nýframkvæmda hverfa að mestu hjá höfnum yfir ákveðinni stærð, en lagfæringar og viðhald á skjólgörðum verði greiddar að hluta til úr ríkissjóði í þessum flokki. Minni hafnir fá áfram framlög úr ríkissjóði til viðhalds og nýframkvæmda. Samtals hafa þær hafnir sem skilgreindar eru sem "minni hafnir" um 1,5% af heildartekjum hafna á árinu 2000. Breytingin verður framkvæmd þannig að samþykkt hafnaáætlun gildir fyrir árin 2001 – 2004.
8. Lækkun opinberra framlaga til framkvæmda í höfnum landsins verði mætt með hækkun gjaldskrár og afnámi uppsafnaðs virðisaukaskatts.

Eins og sést að ofanskráðu mun frumvarpið hafa að óbreyttu veruleg áhrif á rekstur hafna víðs vegar um landið. Stjórn sambandsins telur ekki ástæðu til að senda frá sér athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins og útfærslu þeirra, en velur þann kost að leggja áherslu á meginatriði málsins í umsögn sinni.

Stjórn sambandsins vísar til þess að við umfjöllun um frumvarpið á vettvangi sveitarstjórna, hafnastjórna og Hafnasambands sveitarfélaga hafa komið fram ábendingar um að ýmis ákvæði þess þarfnist frekari athugunar. Þá er sérstaklega vísað til ábendinga er varða fjárhagsleg áhrif þess. Hér á eftir verður fjallað lauslega um nokkur atriði því tengdu.

Rekstur hafna hefur víða verið erfiður á undanförunum árum. Helgast það bæði af breytingum í útgerðarmynstri svo og af breytingum í þungaflutningum. Sveitarfélögin hafa þannig þurft að leggja höfnum landsins fjármagn í auknum mæli hin síðustu ár. Því eru hafnir víða illa í stakk búnar til að bera ábyrgð á stærri hluta af fjármögnun framkvæmda heldur en verið hefur til þessa án þess að fá fjármuni til þeirra hluta. Miklu máli skiptir fyrir einstakar hafnir í þessu sambandi hvernig staða mála er varðandi viðhald hafnarmannvirkja svo og óhjákvæmilegar nýfjárfestingar.

Vitað er að í nokkrum höfnum er komið að umfangsmiklum viðhaldsverkefnum sem hafnarsjóðir og viðkomandi sveitarfélag hefur ekki möguleika til að fjármagna af eigin aflafé á meðan aðrar hafnir hafa nýlokið hliðstæðum framkvæmdum og notið til þess fullra ríkisstyrkja samkvæmt gildandi fyrirkomulagi. Þannig er mikill munur á forgjöf milli einstakra hafna við gildistöku nýrra hafnalaga hvað varðar möguleika þeirra til að starfa við þær aðstæður sem framlagt frumvarp boðar.

Í því sambandi þarf einnig að leggja mat á hvaða tekjumöguleika einstakar hafnir hafa til að auka tekjur sínar með hækkun aflagjalds og eða annarra þjónustugjalda. Í þeim tilvikum sem það dygði ekki til að fjármagna óhjákvæmilegar framkvæmdir er líklegt að sveitarfélagið yrði að koma til skjalanna með fjármögnun framkvæmda, enda fáum öðrum til að dreifa. Með hliðsjón af þessu er mikilvægt að kostnaðarmeta áhrif frumvarpsins á fjárhag einstakra sveitarfélaga.

Í ljósi framanskráðs leggur stjórnin til að afgreiðslu frumvarpsins verði frestað til næsta þings og sá tími sem þannig fæst verði nýttur til að undirbyggja betur en nú hefur verið gert þær forsendur sem frumvarpið byggir á og varpa skýrara ljósi á stöðu einstakra hafna.

Í því sambandi er lagt til að samgönguráðherra skipi nefnd með fulltrúum samgönguráðuneytisins, Hafnasambands sveitarfélaga, Sambands íslenskra sveitarfélaga og Siglingastofnunar til að yfirfara frumvarpið í heild sinni. Nefndin athugi sérstaklega eftirfarandi atriði:

- Möguleika einstakra hafnarsjóða til að standa undir rekstri og framkvæmdum við viðkomandi hafnir miðað við framlagt frumvarp til hafnalaga.
- Möguleika á og forsendum fyrir mismunandi rekstrarformi hafna.
- Starfsemi hafna skilgreind með hliðsjón af samkeppnislögum – athuga hvar virk samkeppni geti átt sér stað og meta í framhaldi af því hvaða hafnir séu skilgreindar sem samkeppnishafnir
- Ríkis- eða byggðastyrki til hafna, með hliðsjón af alþjóðlegum skuldbindingum og reglna þar um í nálægum löndum.

Nefndin hafi það að leiðarljósi í sínu starfi að höfnum landsins verði skipaður sá lagarammi að þær geti í framtíðinni gengt því mikilvæga hlutverki sem þeim er ætlað í þjónustu við sjávarútveg og samgöngur í landinu. Til að tryggja það meginmarkmið vinni nefndin tillögur að breytingum á frumvarpinu ef nauðsyn krefur.

Með hliðsjón af fyrrgreindu mati Sambands íslenskra sveitarfélaga um að leggja þurfi mun meiri vinnu í ýmsar grunnforsendur frumvarpsins telur stjórn þess ekki ástæðu til að fjalla nánar um einstakar greinar frumvarpsins.

Samþykkt á fundi stjórnar sambandsins 15. mars 2002,

Þórður Skúlason
framkvæmdastjóri